

Društveniki in društvenice! Jako redkokdaj se nam nudi prilika, poslušati strokovnjska predavanja; zato vabi na polnoštevilno udeležbo Anton Brumen, predsednik.

Cenjene tovarišice in tovariši sosednih okrajev dobrodošli! Da se more zaradi obeda potrebno ukreniti, želi tovariš Kožuh, da mu blagovoli naznaniti vsak svojo udeležbo vsaj do 8. majnika.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo je zborovalo dne 25. aprila v Šmarju pri Jelšah. Več takih sestankov bo oživilo prijateljsko občevanje med člani in prineslo tudi drugih koristi. Prihodnji mesec društvo ne zboruje, da se lože nekateri udeležbe majnikovega izleta sloven. bistriškega učiteljskega društva v Polčane.

Tov. Zidar je podal učno sliko o solneč. Ki je zbudila občeno zanimanje. Na posebno prošnjo obljubi se za prihodnjic nadaljevanje: Izlet na solneč.

Vrši se tudi pogovor o konferenčnih vprašanjih. Slučajno nanese pogovor na volitve. Pri tej priliki izrazi društvo enoglasno zaupanje tovarišema Ferlincu in Strmšku, ter s tem izkaže, da popolnoma odobrava njiju nastop v volilnem boju.

Dne 6. junija priredi društvo izlet na Slivnico. Na snidenje!

Politiški pregled.

* **Iz vollnega oklica štajerske „Narodne stranke“.** „Narodni List“ prijavlja volilni oklice izvrševalnega odbora „Narodne stranke“ na Štajerskem. Nas posebno zanima odstavek, ki govori o šolstvu. Glasi se: „Nikdar se ne sme pripustiti, da bi se z besedo boja zoper takozvano svobodno šolo izkusilo naše šolstvo zaslužjiti. Nikdar ne sme poslanec, ki računa na podporo narodne stranke, pripustiti, da bi se naše šolstvo poslabšalo in da bi se ljudstvu dajalo manj pouka in slabši pouk nego doslej. Vzor pravega zastopnika slovenskega naroda bodi izboljšanje šolstva, ljudskega, strokovnega in srednjega šolstva in dosega srednjih visokih šol, obenem bodi pa skrb naših zastopnikov zljajšanje in pravična ureditev šolskih bremen brez škode za duševni napredek slovenskega naroda.“

* **Iz volilnega oklica narodno-napredne stranke na Goriškem.** V „Soči“ čitamo volilni oklice goriške narodno-napredne stranke. Odstavek o šoli se glasi: „Naša stranka ni protiverska, ampak protivi se zlorabi vere in cerkve v psvetne namene. Kaj se misli od strani napredne stranke s svobodno šolo, o tem smo tudi na čistem; misli se: oprostitev šole izpod vpliva klerikalizma, ki izkorišča šolo kakor vero in cerkev v politične namene. Šola naj služi šoli!“

* **Štiridesetletnica kronanja ogrskega kralja.** „Magyar Hirlap“ poroča: Povodom štiridesetletnice kronanja, ki bo dne 8. junija t. l. pride cesar za nekoliko dni v Budimpešto. Plemstvo je hotelo organizirati velik zgodovinski izprevod, toda cesar je izrazil željo, naj se te slavnosti odlože za čas, ko se razjasni politični položaj. Pač pa bo povodom jubileja odlikovanih mnogo oseb. Tako postanejo tajni svetniki vsi oni ministri, ki nimajo še tega dostojanstva.

* **Hipotekarni dolgovi na Ogrskem.** Glasom neke najnovejše statistike znaša vsota, s katero je v obliki hipoteke obremenjeno zemljiško posestvo na Ogrskem, nič manj nego 8.5 milijard kron. Pri večjih hipotekarnih zavodih (madjarski zavod za zemljiški kredit, centralna hipotekarna banka madjarskih hranilnic, agrarna in rentovna banka, madjarska hipotekarna banka itd.) znaša vsota hipotek nad eno milijardo. Na te hipoteke so izdane založnice, ki kurzirajo večinoma v Avstriji, Nemčiji in v Francoski. Povodom carinske ločitve bodo te založnice po priliki igralo veliko nalogo, ker bodo mnogo vplivale na kreditno sposobnost Ogrske, ki ni za samostalno gospodarsko področje brez važnosti.

* **Jubilej bolgarskega kneza Ferdinanda.** Bolgarska vlada je sklenila proslaviti dvajsetletnico vladanja kneza Ferdinanda. Ta svečanost se vrši dne 2. avgusta t. l. Za ta dan izdela ministrstvo izvestje o stanju, v katerem se je Bolgarska nahajala leta 1887., ko je knez Ferdinand zasedel bolgarski prestol.

* **Japonski cesar za mir.** Za mirovno konferenco v Haagu imenovanega japonskega odposlanca Cuzimo je sprejel pred odhodom cesar ter mu naročil: „Nastopajte vedno za svetovni mir!“

Vestnik.

Napadi na učiteljstvo postajajo čimdalje ostudnejši. Klerikalni časopisi kar tekmujejo med seboj, kateri si pribori prvenstvo v tej gonji proti posameznim članom našega stanu, proti vsemu našemu stanu in proti šolstvu sploh. Kar se dogaja v posameznih krajih, to ostane dostikrat prikrito, ker se naši tovariši ne poslužujejo časnikov, da bi povedali svetu, koliko jim je prebiti pred klerikalno surovostjo, škodoželjnostjo in brezobzirnostjo. Kdor pa se izmed naših le pokaže v javnosti in se samo poslužuje državljanskih pravic, že pade klerikalna časnikarska svojat po njem z vso vehemenco. Čndom se mora čuditi vsak misleč človek, kako more biti še kje kdo, ki ga ni sram, da se priznava kot somišelnika takih revolverjskih žurnalov. — „Slovenec“, „Domoljub“, „Slovenski Gospodar“, „Gorica“ in sedaj tudi še „Posavska Straža“ so tisti listi, ki hočejo veljati kot glasila slovenskega ljudstva, a delujejo samo v njegovo zaslepljenost in rujejo proti našemu stanu. Takih umazanosti se učiteljstvo seveda ne more posluževati, ker je to grdo in gnusno. Delovati pa mora drugače, vztrajno in dosledno, da ne zastrupi klerikalni strup vse naše javnosti. Sedaj v volilni borbi je doseglja klerikalna sirovost svoj vrhunec. Javnost je demoralizovana, greh ji je krepost. Treba bo mnogo trudapolnega dela, da se popravi, kar je zagrešil klerikalni terorizem, ki ga poveljujejo imenovani listi in mu služijo z vsem plačanim hlapčestvom!

Nervozni gospod. V 16. letošnji številki smo priobčili notico „Ni časa!“, kjer ne imenujemo nobenega kraja in nobene osebe in ne izdajamo nikogar, ki nam je poslal dotične vrstice. A vendar se je zgodilo, česar nismo pričakovali. Pride sobotni „Slovenec“. Gledamo in beremo, in glej! Oglasi se nekdo in se podpiše s polnim imenom. Kdo? Franc Oswald, c. kr. katehet rudniške šole v Idriji! In zakaj se je oglašil? Sam govori in pravi, da ga je „Tovariš“ krivično napadel. Konstatujemo, da ni nikjer — celo ne med učiteljskimi dobrotniki — zapisano čestito ime razžaljenega gospoda? In ko smo premišljali, kaj je vzrok nervoznosti č. g. Oswalda, nam pride pod roko 33. štev. „Gorice“, ki je nemara tudi č. g. Oswaldu merodajen list, in tamkaj smo čitali v zadnji koloni na 4. strani pomenljive besede: „Kdor se čuti razžaljenega, ima gotovo slabo vest in taki spadajo vsi v eden in isti žakelj...“ Čisto gotovo je, da ni teh besed v „Gorici“ zapisal tovariš Gangl, ki ga č. g. Oswald napada v svojem „zagovoru“ s plemenitim samozatajevanjem. Seveda: č. g. Oswald misli in sklepa čisto logično: Če usekam Gangla, si umirim kipečo kri, tako odvrnem vso pozornost od svoje čestite osebe in vržem malo blata na drugega, ki se naj potem opira in zagovarja, kakor ve in zna! — Ni slaba ta logika! In tudi čisto krščanska je! Samo to je križ, da se tako blatenje nič ne prime našega lista niti ne njegovih sotrudnikov, ampak odleti nazaj, odkoder je priletelo. Č. g. Oswald je tovarišu Ganglu že vsa leta, kar službuje na realčni pripravnici, gorak prijatelj, zato se nič ne čudimo, ako začne sedaj novo časnikarsko vojno proti njemu. A kjer je trda koža in čista vest, ne opravi nič skrhano orožje peresnih križarjev! To si naj č. g. katehet Oswald zapiše za ušesa, v ostalem pa se naj pomeni z nekaterimi starši šolskih otrok, kjer utegne zvedeti, da je vedno bolje zanj, ki računa z razmerami, a ne s pratiko! Toda vse pošteno in pravično!

Iz Litije nam poročajo: V zadnjem času je priredilo učiteljstvo v krškem in litijskem okraju več roditeljskih večerov, ki so bili vsi mnogoštevilno obiskani in so se udeležniki polni priznanja vračali domov. Ugodno znamenje je to, da so starši s temi prireditvami zadovoljni in si žele še več takih sestankov. Zato pa na delo, tovariši! Vsaka šola naj priredi po več roditeljskih večerov. Ni ravno treba, da je poleg predavanja o vzgoji tudi predavanje s skioptičnimi slikami. Poučno in zanimivo je sicer to za vsakega, a neobhodno potrebno ni. Tudi ni mogoče na vsaki šoli prirediti skioptičnih slik, ker je aparat drag in drage so tudi slike. Sicer je treba veliko priprav zato, kar stane obilo denarja. V krškem in litijskem okraju je mogoče vsaj na večjih šolah prirediti skiopt. slike, ker imamo že nekaj skioptikonov, v drugih krajih še tega pogrešajo. Umestao bi bilo, da si pri-skrbe tudi drugod skioptikone. Poglavitni pomen roditeljskih večerov je vendar, da se s arši in učitelji razgovarjajo o vzgoji mladine. Trajnega pomena utegnejo postati ti večeri, ako se

starši in učitelji snidejo po večkrat in se familijarno pogovarjajo o tem, kar treba za dobro vzgojo otrok. Sčasoma bodo starši čutili sami potrebo takih razgovorov. Zanimanje za to, kar delajo otroci v šoli, bo postalo večje in uspeh pri vzgoji in pouku lepši v korist otrokom samim in staršem. Najugodnejši dnevi za take sestanke bi bile nedelje po krščanskem nauku. Takrat imajo ljudje čas in marsikdo se bo odzval vabilu. Ako hočemo doseči, da bo stik šole z domom trajnejši, žrtvujmo nekaj ur v nedeljah in praznikih in stopimo pred narod. Starši naj v nas spoznajo, da jim hočemo dobro, oni naj uvidijo, da je nam učiteljem na tem, da se njihov najdražji zaklad — otroci — kar najbolje vzgajajo in poučujejo. Učiteljstvo topliške šestrazrednice si lahko čestita na vrlo uspelem roditeljskem večeru, ki ga je priredilo dne 7. aprila v prostorni risarski dvorani tamošnje šole. Zanimanje za ta sestanek je bilo tako veliko, da je bila dvorana nabito polna. Nad 400 ljudi je pazno sledilo govoru nadučitelja tovariša Fr. Kozjaka, ki je v živahnih besedah slikal pomen roditeljskih sestankov. Vabil je starše naj pridejo pogostokrat v šolo, kjer imajo priliko, se z učiteljstvom pogovarjati o otrokih. Vsaka ljubeča mati najbolj pozna vse slabosti in vrline svojega otroka. Roko v roki hodita mati in učiteljica, oče in učitelj! Učiteljstvo spozna pri takih pogovorih dobre in slabe strani odgoje doma, starši pa zvedo, kako in kaj se otroci v šoli uče. Treba tukaj harmonije, treba zaupanja. Starši, podpirajte šolo, saj s tem koristite otrokom svojim! Naročajte si „Domače ognjišče“! Govor je bil sprejet z aplavzom. — Dne 14. aprila pa je sličen večer priredilo učiteljstvo šole v Šmartnem pri Litiji. Zbralo se je veliko občinstva, iz vasi same pa so bili menda vsi vrli Šmarčani navzoči. Tudi iz sosedne Litije je došlo precej staršev. Tovariš nadučitelj M. Debelak je v poljudnih besedah govoril o potrebi stika šole z domom. Prepričan sem, je rekel govornik, da ni noben, kar je navzočih, pričakoval razburljive zabave — šola ni za zabavo — v teh prostorih, a prišli ste, da se pogovorimo o načinu, kako najbolje vzgajati vaše otroke, da bodo kdaj vrli udje človeške družbe in zvesti sinovi in hčere milega naroda slovenskega. — Priporočal je staršem, da pridejo pogostokrat v šolo in se pri učiteljstvu informujejo o svojih otrokih. Da je za take roditeljske sestanke zanimanje čimvečje, je g. nadzornik Stiasny kazal na obeh večerih skioptiške slike. V Toplicah nam je v poljudnih besedah razložil svoje potovanje v Pariz, v Šmartnem pa potovanje v Carigrad. Žel je za svoje predavanje v obeh krajih srčno pohvalo in veliko priznanje. — Dne 21. aprila pa je priredil tovariš Fortunat Lužar, učitelj v Izlakah, tudi roditeljski sestanek. O vzgoji je govoril tovariš Matija Pelko iz Toplic, in svoje potovanje po Italiji je s skioptiškiimi slikami pojasnjeval g. Lužar. Tudi ta roditeljski sestanek se je vrlo obnesel. — Tako dela učiteljstvo; kdor se čuti krepstnejšega, naj prime kamen in ga naj vrže vanje.

Okrajna učiteljska skupščina za goriški okraj bo v sredo, dne 26. junija 1907, ob 9. uri predpoldne v telovadni dvorani c. kr. ženskega učiteljskega v Gorici. Vzpored: 1. Uradna naznanila. 2. Opazke c. kr. okr. šol. nadzornika. 3. Praktične učne slike iz risanja po prostejših metodah; c. kr. prof. Anton Gvaiz. 4. Načrt enotnega šolskega reda v zmislu § 86. dok. šol. in učn. reda. — Poroča nadučitelj Ivan Korn. 5. Nerazdeljeni dopoldanski pouk. — Poroča nadučitelj Josip Urbančič. 6. Šolski izleti. — Poroča učitelj Anton Musič. 7. Roditeljski večeri. — Poroča nadučitelj Rudolf Vižintin. 8. Šolske hranilnice. — Poroča učiteljica Kristina Doljak. 9. Poročilo komisije za okrajno učiteljsko knjižnico. 10. Volitev komisije za okrajno učiteljsko knjižnico. 11. Volitev stalnega odbora za prihodnjo okrajno učiteljsko konferenco. 12. Samostalni predlogi, ki naj se predložijo pisмено do 20. junija 1907. Konferenca se morajo udeležiti vsi redni učitelji in učiteljice okraja, pomožnim učnim osebam pa je udeležba prosta.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta za goriško okolico: Uradna naznanila se vzemo v znanje. Dovolje se petletnine, in sicer g. Krstnik Leopoldi in Vilharju Franu VI., Medveščku Petru V. in Jug Josipini ter Pavlinu Leopoldu IV. Gdč. Gostiša Karolina, učiteljica v Strandžu, se je odpustila iz službe, ker se je poročila. Nademestilo se jo je začasno z gdč. Olgo Furlani. Trem učiteljicam se je dovolil daljši dopust zaradi bolezni, eni olajšava v poučevanju. Slednjič se je prešlo na

dnevni red preko pritožbe proti neki učiteljici, ker ni bilo povoda za disciplinarno postopanje. K. K.

Okrajni šolski nadzorniki za Trst in okolice. Upokojeni profesor trgovinske in pomorske akademije dr. Mihael Stenta, vadniški učitelj Ivan Nekerman in ravnatelj meščanskih šol, Ivan Pettener, so imenovani za okrajne šolske nadzornike za Trst in okolice.

Prvi roditeljski sestanek na Goriškem. V Lokvi na Krasu se je vršil v nedeljo, dne 21. aprila, roditeljski sestanek, ki je bil obenem začetni ter je bil prirejen kolikorotliko tudi z namenom, odpreti tudi v naši goriški deželi že enkrat sezono roditeljskih sestankov. Ta sestanek je bil tako dobro obiskan, da sme biti tamkajšnje učiteljstvo popolnoma zadovoljno; zreti sme s ponosom na svoj uspeh; pričakovati sme, če bo nadaljevalo to pot, v bodočnosti najlepših sadov svoje trudoljubne požrtvovalnosti. — Sestanek je otvoril tovariš Al. Hreščak, ki je v kratkem nagovoru pozdravil zbrane roditelje, jim pojasnil ta, zanje tako nenavaden shod, jim razložil nato v kratkih besedah veliko potrebo zblizanja šole z domom, v čemer se je do sedaj tako sistematično grešilo, ter konstatiral dejstvo, da vidi že v tako obilnem odzvanju na povabilo najboljšo voljo roditeljev pomagati šolskim vzgojiteljem njihovih otrok do skupnega smotra, ki bodi vedno in povsod: blaginja naše mladine, boljša bodočnost naših otrok. — Nato je začel tovariš Ant. Mervič svoje predavanje o vzgoji. Razložil je pričujočemu pazno poslušajočemu občinstvu v dolgem, poljudnem govoru, kaj je vzgoja njen namen in njena važnost. Podal je roditeljem z mnogimi zgledi iz praktičnega življenja jasno sliko, kako potrebuje vsaka stvarca v prirodi skrbne vzgojevalne roke, da se razvije enkrat v to, zakar je določena že od prvega začetka. Prešel je po teh stvarnih zgledih na vzgojo otrok, teh najpopolnejših stvari v prirodi, a vkljub temu skoro najpotrebnejših skrbne materine roke, ter začrtal nato z jasnimi besedami paralelo med vzgojo rastlin in živali ter med vzgojo otrok. — Podal je nato prisotnim nekaj statističnih podatkov, koliko otrok je kaznovanih vsako leto z zaporom po raznih državah, kar se lahko napiše vse na rovaš slabe vzgoje. Tri važne vzgojevalne faktorje imamo, ki tako uspešno posezajo v otrokovo življenje in to so: dom, šola in cerkev. Zdrav razum že zahteva, da bi ti trije faktorji šli z roko v roki na imenitno delo, od česar zavisi vse poznejše življenje in vsa bodoča sreča gojencev. Toda le površen pogled naokolo nas prepriča, da gredo ti trije faktorji brezobzirno vsak svojo pot. Temu je treba pa na vsak način odpomoči. — Ves tovarišev govor so spremljali prisotni starši z odprtimi očmi in ušesi, kar naj mu bo porok, da ni ostal njegov govor brez uspeha in učinka. Tudi neprestano pritrjevanje med govorom, ter končna glasna pohvala pričata, da je govoril tovariš Mervič vsem iz srea, potrkal vsem na one strune, ki so se ne le radovoljno in z veseljem odzvale njegovemu trkanju, ampak tudi vibrirale še dolgo potem; ta vibracija v roditeljskih srcih, se je razvila v skupno prošnjo, naj bi se tak sestanek kaj kmalu zopet ponovil. — Prvi korak je torej storjen, korak, ki nas približa ljudstvu, ki nas prinese bližje njegovemu sreču in čigar uspeh nam je porok za to, da je bil dobro namerjen, ter da smemo brez skrbi korakati po začrtanem potu. Edino ta pot nas privede gotovo v naročje srečnejše bodočnosti: Torej kličemo vsem tovarišem na Goriškem: Naprej k ljudstvu!

Razgled po šolskem svetu.

— **Glavne šolske počitnice.** Kakor je c. kr. brz. korespondenčni biro zvedel, je minister za uk in bogočastje odredil, da se ima dne 6. julija zaključiti šolsko leto 1906/07. na vseh onih srednjih šolah, učiteljskih, obrtnih, trgovinskih in navtičnih šolah ter sličnih zavodih, na katerih bi imel pouk redno trajati do dne 15. julija 1907.

— **Podaljšanje velikih počitnic.** Naučno ministrstvo proučuje vprašanje o podaljšanju velikih počitnic po srednjih šolah. Počitnice naj bi se pričele s 1. julijem in bi trajale do 15. septembra, ko se zopet prične pouk. Da nedomeste šolske dneve, ki odpadejo, nameravajo skrócić med šolskim letom proste dneve. Načrta letos najbrže še ne izvrše, a za nekaj dni nameravajo že letos podaljšati počitnice.